

Dodatak:

Pojedinosti o datotekama s podacima

Ovaj dodatak sadrži informacije o šest datoteka s podacima, dostupnih na pratećoj veb lokaciji knjige (pojediniosti o tome videti na str. ix):

1. survey.sav
2. error.sav
3. experim.sav
4. manipulate.sav
5. depress.sav
6. sleep.sav
7. staffsurvey.sav

Datoteke služe za praćenje postupaka i vežbi opisanih u poglavljima ove knjige. Da biste mogli koristiti te datoteke s podacima, morate posetiti navedenu veb lokaciju i – prateći uputstva na ekranu – preuzeti ih na čvrsti disk, CD ili USB. Zatim bi trebalo da pokrenete IBM SPSS i otvorite onu datoteku s podacima koju nameravate da koristite. Takve datoteke mogu da se otvore samo u IBM SPSS-u. U ovom dodatku je za svaku datoteku dat šifarnik, sa svim pojedinostima o promenljivama i pratećim uputstvima za šifrovanje.

survey.sav

Ovo su stvarni podaci, izdvojeni iz jedne studije koju su sproveli moji postdiplomci psihologije obrazovanja. Studija je trebalo da istraži činioce koji utiču na psihološko prilagođenje i opšte raspoloženje ispitanika. Pripadajuća anketa je obuhvatala razne validirane skale za merenje konstrukata, za koje bi se po obimnoj literaturi o stresu i njegovom prevazilaženju moglo smatrati da utiču na subjektivan doživljaj stresa. Pomoću tih skala mere se samopoštovanje, optimizam, subjektivno doživljen stepen samokontrole, tj. upravljanja sopstvenim životom, subjektivno doživljen stres, pozitivna i negativna osećanja i zadovoljstvo životom. Korišćena je i jedna skala za merenje sklonosti ljudi da se predstave u povoljnom ili društveno poželjnom svetlu. Anketa je podeljena pripadnicima opšte populacije u Melburnu i okolnim okruzima Australije. Konačno je dobijen uzorak sa 439 osoba, od čega 42 procenta muškaraca i 58 procenata žena, starosti od 18 do 82 godine (srednja vrednost = 37,4).

error.sav

Podaci u ovoj datoteci dobijeni su modifikovanjem datoteke **survey.sav**, tako što su u nju namerno ubačene greške koje treba otkriti postupcima objašnjenim u 5. poglavlju. Više o njenim promenljivama i drugim detaljima videti u opisu datoteke **survey.sav**.

experim.sav

Ovo je skup izmišljenih podataka, napravljen da bi se dobilo nešto prikladno za ilustraciju statističkih tehnika kao što su t-test za ponovljena merenja i jednofaktorska ANOVA ponovljenih merenja. Taj skup podataka upućuje na fiktivno istraživanje uticaja dve različite intervencije koje pomažu studentima da se izbore sa sopstvenom anksioznošću u vezi s predstojećim kursom iz statistike. Podeljeni u dve jednake grupe, studenti su (u trenutku 1) popunili nekoliko testova. To su bili testovi za ispitivanje straha od statistike (Fear of Statistics), samopouzdanja u vezi s polaganjem ispita iz statistike (Confidence in Coping with Statistics) i depresije (Depression). Potom je jedna od tih grupa (grupa 1) pohađala višerasovni kurs matematičkih veština; druga grupa (grupa 2) učestvovala je u programu izgradnje samopouzdanja u polaganje ispita iz statistike. Nakon završetka oba programa (u trenutku 2) opet su popunjavali iste testove kao pre programa, i ponovo tri meseca kasnije (u trenutku 3). Bile su izmerene i njihove performanse na ispitu iz statistike.

manipulate.sav

Ova datoteka je dodata da bi se mogli vežbati neki od postupaka razmotrenih u poglavlju 8. Ona sadrži podatke unete u obliku teksta (males – muškarci, females – žene), koji se moraju pretvoriti u numeričke podatke radi statističkih analiza. U njoj se nalaze i datumi koji se mogu koristiti pri radu s čarobnjakom Date and Time Wizard. Ti podaci potiču iz bolničke baze podataka o prijemu i otpustu pacijenata.

depress.sav

Ova datoteka je priložena radi prikazivanja određenih tehnika u 16. poglavlju. Obuhvata nekoliko ključnih promenljivih iz jedne stvarne studije, koju je jedan od mojih postdiplomaca sproveo istražujući činioce koji utiču na opšte raspoloženje prvorotki. Sadrži rezultate dobijene na više različitih psiholoških skala projektovanih za merenje depresije (pojediniosti videti u poglavlju 16, o meri podudaranja kapa).

sleep.sav

Stvarni podaci iz studije sprovedene radi istraživanja rasprostranjenosti i uticaja problema sa spavanjem na razne aspekte života. Univerzitetско osoblje iz Melburna u Australiji popunilo je upitnik s pitanjima o broju sati noćnog sna koje uspevaju da ostvare, problemima sa spavanjem (da li teško zaspu, da li se lako bude) i uticaju tih problema na razne aspekte njihovih života (rad, vožnju, odnose s životnim partnerima). Uzorak je imao 271 ispitanika (55 procenata žena, 45 procenata muškaraca) starosti od 18 do 84 godine (srednja vrednost = 44 god).

staffsurvey.sav

Stvarni podaci, izdvojeni iz studije sprovedene radi istraživanja stepena zadovoljstva osoblja jedne obrazovne ustanove sa ograncima u više mesta po Australiji. Osoblje je popunilo kratak anonimni upitnik (dat kasnije u ovom dodatku), u kojem su dali svoja mišljenja o raznim aspektima organizacije i tretmana koji su imali kao zaposleni.

Deo A: materijali za survey.sav

Pojediniosti o skalama iz datoteke survey.sav

Skale su navedene redom kojim se pojavljuju u anketi.

Skala	Referenca
Life Orientation Test Skala optimizma ili životne orijentacije (šest stavki)	Scheier, M.F. & Carver, C.S. (1985). Optimism, coping and health: An assessment and implications of generalized outcome expectancies. <i>Health Psychology, 4</i> , 219–47. Scheier, M.F., Carver, C.S. & Bridges, M.W. (1994). Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery and self-esteem): A re-evaluation of the Life Orientation Test. <i>Journal of Personality and Social Psychology, 67</i> , 6, 1063–78.
Mastery Scale Skala subjektivnog osećaja upravljanja sopstvenim životom (sedam stavki)	Pearlin, L. & Schooler, C. (1978). The structure of coping. <i>Journal of Health and Social Behavior, 19</i> , 2–21.
Positive and Negative Affect Scale Skala pozitivnih i negativnih osećanja (dvadeset stavki)	Watson, D., Clark, L.A. & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: the PANAS scales. <i>Journal of Personality and Social Psychology, 54</i> , 1063–70.
Satisfaction with Life Scale Skala zadovoljstva životom (pet stavki)	Diener, E., Emmons, R.A., Larson, R.J. & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life scale. <i>Journal of Personality Assessment, 49</i> , 71–6.
Perceived Stress Scale Skala subjektivno doživljenog stresa (deset stavki)	Cohen, S., Kamarck, T. & Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. <i>Journal of Health and Social Behavior, 24</i> , 385–96.
Self-esteem Scale Skala samopoštovanja (deset stavki)	Rosenberg, M. (1965). <i>Society and the adolescent selfimage</i> . Princeton, NJ: Princeton University Press.
Social Desirability Scale Skala za merenje sklonosti ljudi da se predstave u društveno poželjnom svetlu (deset stavki)	Crowne, D.P. & Marlowe, P. (1960). A new scale of social desirability independent of psychopathology. <i>Journal of Consulting Psychology, 24</i> , 349–54. Strahan, R. & Gerbasi, K. (1972). Short, homogeneous version of the Marlowe-Crowne Social Desirability Scale. <i>Journal of Clinical Psychology, 28</i> , 191–3.
Perceived Control of Internal States Scale (PCOISS) Skala subjektivno doživljene samokontrole unutrašnjih stanja (osamnaest stavki)	Pallant, J. (2000). Development and validation of a scale to measure perceived control of internal states. <i>Journal of Personality Assessment, 75</i> , 2, 308–37.

Šifarnik za survey.sav

Ime promenljive u SPSS-u	Puno ime promenljive	Uputstvo za šifrovanje	Merna skala
id	Identifikacioni broj	identifikacioni broj subjekta	scale
sex	Pol subjekta	1=muškarci, 2=žene	nominal
age	Starost subjekta	u godinama	scale
marital	Bračno stanje	1=nevenčan(a), 2=stalan partner, 3=živi s partnerom, 4=prvi put venčan(a), 5=ponovo venčan(a), 6=živi odvojeno od supružnika, 7=razveden(a), 8=udovac/udovica	nominal
child	Dete	1=da, 2=ne	nominal
educ	Najviša završena škola	1=osnovna škola, 2=deo srednje škole 3=cela srednja škola, 4=viša škola ili dodatna obuka, 5=dodiplomske studije na univerzitetu, 6=postdiplomske studije na univerzitetu	ordinal
source	Glavni izvor stresa	1= radno mesto, 2=supružnik iil partner, 3=ljubavni odnosi, 4=deca, 5=porodica, 6=zdravstveno stanje/ bolest, 7=život uopšte, 8=finansijsko stanje, 9=nedostatak slobodnog vremena	nominal
smoke	Pušač	1=da, 2=ne	nominal
smokenum	Broj popušenih cigareta sedmično	broj popušenih cigareta sedmično	scale
op1 do op6	Skala optimizma	1=nimalo se ne slažem, 5=potpuno se slažem	scale
mast1 do mast7	Skala subjektivnog osećaja upravljanja sopstvenim životom	1=nimalo se ne slažem, 4=potpuno se slažem	scale
pn1 do pn20	Skala pozitivnih i negativnih osećanja (PANAS)	1=vrlo malo, 5=izuzetno mnogo	scale
lifsat1 do lifsat5	Skala zadovoljstva životom	1=nimalo se ne slažem, 7=potpuno se slažem	scale
pss1 do pss10	Skala subjektivno doživljenog stresa	1=nikada, 5=vrlo često	scale
sest1 do sest10	Skala samopouzdanja	1=nimalo se ne slažem, 4=potpuno se slažem	scale
m1 do m10	Marlowe-Crowne skala za merenje sklonosti ljudi da se predstave u društveno poželjnom svetlu	1=tačno, 2=netačno	nominal
pc1 do pc18	Skala subjektivno doživljene samokontrole unutrašnjih stanja (PCOISS)	1=nimalo se ne slažem, 5=potpuno se slažem	scale

Ukupni rezultati na skalama koje su deo datoteke survey.sav

Puno ime promenljive	Ime promenljive u SPSS-u	Uputstvo za šifrovanje
Ukupan optimizam	toptim	obrnuti stavke op2, op4, op6 sabрати vrednosti od op1 do op6 raspon od 6 do 30
Ukupan subjektivni osećaj upravljanja sopstvenim životom	tmast	obrnuti stavke mast1, mast3, mast4, mast6, mast7 sabрати vrednosti od mast1 do mast7 raspon od 7 do 28
Ukupna pozitivna osećanja	tposaff	sabрати vrednosti pn1, pn4, pn6, pn7, pn9, pn12, pn13, pn15, pn17, pn18 raspon od 10 do 50
Ukupna negativna osećanja	tnegaff	sabрати vrednosti pn2, pn3, pn5, pn8, pn10, pn11, pn14, pn16, pn19, pn20 raspon od 10 do 50
Ukupno zadovoljstvo životom	tlifesat	sabрати sve vrednosti od lifsat1 do lifsat5 raspon 5 do 35
Ukupan subjektivno doživljen stres	tpstress	obrnuti stavke psp4, pss5, pss7, pss8 sabрати sve vrednosti od pss1 do pss10 raspon od 10 do 50
Ukupno samopouzdanje	tslfest	obrnuti stavke sest3, sest5, sest7, sest9, sest10 sabрати sve vrednosti od sest1 do sest10 raspon od 10 do 40
Ukupna sklonost osobe da se predstavi u društveno poželjnom svetlu	tmarlow	obrnuti stavke od m6 do m10 (rešifrovati na tačno=1, netačno=0) sabрати sve vrednosti od m1 do m10 raspon od 0 do 10
Ukupna subjektivno doživljena samokontrola sopstvenih unutrašnjih stanja	tpcoiss	obrnuti stavke pc1, pc2, pc7, pc11, pc15, pc16 sabрати sve vrednosti od pc1 do pc18 raspon od 18 do 90
Nove obrazovne kategorije	educ2	zbog malog broja slučajeva u svakoj od tih grupa, kategorije Osnovna škola i Deo srednje škole rešifrovane su u jednu grupu: 1=osnovna ili deo srednje škole 2=cela srednja škola 3=viša škola ili dodatna obuka 4=dodiplomske studije na univerzitetu 5=postdiplomske studije na univerzitetu
Starosna grupa, 3 kategorije	agegp3	1=18–29 god, 2=30–44 god, 3=45+ god.
Starosna grupa, 5 kategorija	agegp5	1=18–24 god, 2=25–32 god, 3=33–40 god, 4=41–49 god, 5=50+ god.